

Кэбэргэнэ учаастактаабы балыыһата

Е.Г.Ефимова

Кэбэргэнэ - Абый улуунун биир кэрэ айылҕалаах, дирин төрүттээх-уустаах, үтүө-мааны дьонноох-сэргэлээх нэһилиэгэ. Сүрүн уратыта - олохтоохтор былыргыттан баччаҕа диэри таба иитиитинэн дьарыктаналлар. Онон эмчит үлэтэ эмиэ элбэх сырыылаах-айаннаах, үгүс күчүмэҕэйдээх-уустуктаах.

Архыып чаччылара көрдөрөллөрүнэн, Майыарга 1940 сыллаахха көһөрүллэ сылдьар биэлсэрдээх пуун (разъездной фельдшерский пункт) арыллыбыт. Бу пуун Уолбуту уонна Кириэс Майыары хабара, биэлсэринэн Семен Васильевич Игнатьев үлэлээбитэ.

Улуус доруобуйатын харыстабылын историятын үөрэтиинэн утумнаахтык дьарыктаммыт кыраайы үөрэтээччи, суруналыыс Николай Николаевич Ребров суруйарынан, Майыарга бастакы эмтиир пууну Тамара Георгиевна Малышева арыыбыт. Тамара Георгиевна Абый оройуонугар 1943 сыллаахха ананан кэлбит буоллаҕына, фельдшескэй пуун ити сыл тэриллибит буолуон сөп. Суруйааччы, кыраайы үөрэтээччи Николай Абыйчанин оройуон эмчиттэрин туһунан элбэх информацияны түмпүт бэртээхэй ыстатыйатыгар эмиэ нэһиликтэргэ эмтиир пууннар 1943 сыллаахха арыллыбыттарын туһунан бэлиэтиир.

1945 с. Михаил Родионович Спиридонов сэбиэдиссэйдээбит. СР Национальной архыыбыгар Майыар биэлсэрдээх пуунун 2-с кварталын-отчуотун хайдах баарынан толору билиһиннэрэбит. Михаил Родионович тэтэрээт лийһигэр олус үчүгэй буочарынан суруйбут отчуота, биир кэрэхсэбиллээбэ, ыарыы аата барыта латыынны тылынан ыйыллыбыт.

Медицинский отчет Майорского медпункта

1. Амбулаторная деятельность

Во втором квартале амбулаторных посещений всего 600, из них первичными больными 135, и повторными больными 465 р.

Из них подразделяются нижеследующие:

<i>1. Детей 89,</i>	<i>посещений 139</i>
<i>2. Подростков 37,</i>	<i>посещений 57</i>
<i>3. Женщин 97,</i>	<i>посещений 228</i>
<i>4. Мужчин 96,</i>	<i>посещений 176</i>
<i>Итого 319 больных,</i>	<i>посещений 600</i>

Национальность:

якуты — 281, эвенки — 25, русские — 12, украинец — 1.

1	Трахома	57
2	Туберкулез легких и	42
3	Отит среднего уха	6
4	Хронический артрит	28
5	Переломы костей	4
6	Фурункул	29
8	Ларингит	3
9	Нарыв	14
10	Хронический бронхит	14
11	Катаральный стоматит	2
12	Миозит	4
13	Конъюнктивит	26
14	Чесотка	41
15	Vitium cordis	2
16	Pulpus purctum	9
17	Панариций	4
18	Воспаление легких	6
19	Контузия	28
20	Дистрофия	1
21	Dуорю	9
22	Хронический гастрит	14
23	Гастралгия	12
24	Сухой плеврит	9
25	Карбункул	2
26	Миокардит	18
27	Пиодермия	1
28	Сужение пищевода	4
29	Грипп	46
30	Анемия	1
31	Хронический аппендицит	1
32	Парша	2
33	Импетиго	1
34	Pulpus calsum	21
35	Гонорея	30
36	Серная пробка	6
37	Экзема	9
38	Средний отит	2
	Прочие заболевания	74
	Итого	600

Социальное положение: рабочих —14, колхозников — 270, служащих - 35. Из общих посещений подразделяются по диагнозам. В течение квартала отпущено медикаментов по рецептам амбулаторным больным 479. За этот период проводил поголовный медосмотр населения по туберкулезу и трахоме всего 272 человека. Из них страдают туберкулезом 26 человек и трахомой 27 больных. Учет декретных женщин 8.

Всякие амбулаторные манипуляции:

1. Перевязка — 184
2. Банки — 20
3. Инъекция — 6
4. Ручная ванна — 7
5. Промывание уха — 27
6. Изгнание глистов — 2
7. Внутривенное вливание уротропина 40% —15
8. Промывание — 28

*Фельдшерский вызов в деревни 54 раза. Индивидуальные беседы 17 раз.
Медобслуживание колхозных доярок: в течение квартала осмотрено колхозных доярок всего 22 человека. Часто проводится санитарно-профилактическая работа среди колхозной фермы.*

Зав. Майорским ФАП

Спиридонов

Местность Крест Майор

5.07.1945 г.

Медпуун үс ыйдаах үлэтин отчуотуттан сылыктааахха, нэһилиэнньэ ортотугар сэлик, трахома, тыынар урганнар уонна тирии ыарыылара дэлэйдэрэ харахха быраһыллар.

1950-с сыллар сангаларыгар эмтиир пууннар дьон тобуоруһан олорор колхозтарын аайы көрүллэр буолбуттара. Орто анал үөрэхтээх ыччаттар сыһаа кэлитэлээн испиттэрэ. Кинилэр ортолоругар Васильева Тамара Михайловна (1947-1952 сс.), Стручкова Агафья Дмитриевна (1949 с.), Бажина Галина Михайловна (1951-1952 сс.), Лейбина Валентина Яковлевна (1953-1959 сс.) Кириэс Майыарга, Кыһамныылаахха ФАП сэбиэдиэссэйдэринэн үлэлээн ааспыттара. Доруобуйа харыстабылын ветерана Тамара Михайловна Васильева билигин 87 саастаах, Дьокуускай куорат олохтооҕо. Кини 1947 сыллаахха ЯФАШ кэнниттэн 19 сааһыгар Абыйга анаммыта. Атырдыах ыйыгар үс кыыс - кини, Серкина Елизавета уонна Петрова Нина аара Зырянкаҕа биир нэдиэлэ хаайтаран олорбуттара. Айанныыттар бука бары көннөрү дьоннуун, хаайыылаахтардыын биир улахан саалаҕа тапчааннарга хоно сылдыбыттар. Тамара Михайловна политсыылынай литовец бырааһы уонна баяниһы өйдөөн хаалбыт. Баян тыһааата да, хас аайы үңкүү буолар эбит. Кыргыттар бу айанна аан бастаан аран ыарыылаах киһини көрбүттэр, хаайыылаахтар ыты сииллэрин истибиттэр. Дружинаҕа түөрт миэстэлээх кыракый гидросамолетунан көтөн кэлбиттэр. Дружинаттан тэйиччи өрүс арытыгыгар дьахтардаах эр киһини, хайыы сылдыбаларый диэн ыйыппыттарыгар, аран ыарыылаахтар хаайыллан олоролор диэбиттэр.

Тамара Михайловна Кириэс Майыарга ФАП сэбиэдиэссэйдэринэн ананан, биэс сылы толору үлэлээбитэ. Ити энэр холкуостары, ыстаадалары үгүс айаны-сырыыны сылдыбыта. Бу кэмнэ Кириэс Майыар медпуунугар улахан оһолго түбэхэн суорҕан-тэллэх киһитэ буолан, эдэр киһи - Николай Васильевич Слепцов сытар этэ. Эдэр биэлсэр киниэхэ инникигэ эрэли, олоххо дьулууру сахпыта, Николай Островскай «Ыстаал хайдах хатарылыбытыг» диэн романын холобурдаан, суруйарга, айар үлэҕэ кынаттаабыта. Эдэр дьон холбоһон икки оҕону төрөшпүттэрэ. Икки кыыс биирин ааһан баран ыалдыан өлбүтэ. Үһүс оҕону кэтэхэр кэмигэр Татьяна Васильевна сэллигинэн ыалдыан Дьокуускайга эмкэ барбыта. Ити кэмтэн кинилэр олохторун суола тус-туһунан хайдыбыта. Николай Васильевич үйэтин тухары айар үлэни аргыс оностон биллиилээх суруналыыс, суруйааччы буолан ситэн-хотон тахсыбыта. Соҕотох кыыстара Галина Николаевна түөрт оҕолоох, аҕыс сиэннээх.

Абый улуһун биир ытыктанар эмчитэ, талыы-талба Тааттаттан төрүттээх Елена Дмитриевна Черемкина (Варламова) медицинаҕа бастакы хардыылары 1952-1955 сс. бу үтүкэн дойдуга сағалаабыта.

1952 сыллаахха үөрэхтин бүтэрэн, фельдшер-акушер идэтин ылан, Абый оройуонугар үлэҕэ кэлбитим. Дьокуускайтан кэлэрбитигэр самолету кэтэхэн училищебыт уопсайыгар ый аһаара хаайтарбыппыт. Самолет ыйга биһрдэ Аллайыаха оройуонун киһинигэр Чокурдаахха көтөр эбит этэ. Чокурдаахха муораттан кэлэр пароходу кэтэхэн эмиз ый аһаара хаайтарбыппыт. Онтон «Колхозник» пароходунан аҕыс суужка устата айаннаан Абый оройуонун киһинигэр Дружина бөһүөлөгэр кэлбитим. Миһигин оройуон райздравын дьаһалынан Крест Майор Сыаганнаах диэн нэһилиэгэр Кыһамныылаах колхуоска баар медпуунҕа сэбиэдиэссэйдэринэн анаатылар. Оччолорго атабынан тэбэн үлэлэтэр мас лодкаҕа 7-8 киһи буоламмыт Индигир эбэнэн

айаннаатыбыт. Өрүспүт кытыытын уута мууһуран, сүгэнэн суолбутун таһаарынабыт. Аара балаакканан икки хонон балаган ыйын 25 күнүгэр билинги Кэбэргэнэ бөһүөлөгэ турар сиригэр тиийбиһит. Онно биһир туруорбах дьыбэ икки дьахтар олороро. Миигин ыңгырдаах атынан анаммыт сирбэр илтилэр. Ат бадараанга батыллан нэһиилэ оронон тахсар этэ. Хата аттан сууллубатабым. Ити курдук айаннаан, тиийэхтээх сирбин буллум. Олорор, үлэлиир сирим биһир кыра балаган этэ. Биһир хос, көрүдүөргэ биһир остуол, тимир оһох.

Алтынньы ыйга Крест Майыар медпуунугар сыарбалаах табанан айаннаан, сүүрбэччэ хонукка, санга биэлсэр Лейбина Валентина Яковлевна кэлиэр диэри үлэлээбитим, онтон колхуоспар төннүбүтүм. Онно үлэли олорон, Үрүнгэй диэн учаастакка вызовка бардым. Сатыы, тыанан, тозовка саалаахпын. Төһөрбөр күөлүнэн кэлэн истим, көрдөхпүнэ төптөгүүрүк элбэх хайабаастар бааллар. Баран иһэн атабым ууга тимирэн истэ, мух килэркэй, илилэрбинэн кыайан тутуспаппын. Көрдөхпүнэ биһир дьахтар иһэр. Мин хаһытыыбын: «Кэл, кэл, ууга түһэн эрэбин». Түөспэр диэри тимирэн бардым, атахтарым кытаанахха үктэммэттэр, мух үмүрүччү түһэн истэ. Аны дьахтарбар: «Кэлимэ, кэлимэ, иккиэн түһүөхпүт», — диэн хаһытыыбын. Онтон тозовкабын өйдөөн, ону санныбыттан орооммун туора уруунан, сыылан, ууттан оронон табыстым. Ол курдук 1953 сыллаахха саас айылҕа быһылааныгар түбэһэн турардаахпын. Бу сыл холхуостаах Черемкин Иван Иванович диэн уоллуун олохпунун холбообуппун.

1953 сылтан билинги Кэбэргэнэ бөһүөлөгүн тутуутун сабалаабыттара. 1954 сылтан Кэбэргэнэбэ көһөн медпуунга үлэлээбитим. Дьыэ-уот олус тымныы буолан, олорорго, үлэлииргэ элбэх ыарахаттар баалара. 1955 сыллаахха кэргэммин Абый нэһилиэгэр атыы-эргиэн үлэтигэр анааннар, онно көспүппүт...

Е.Д. Черемкина, үлэ, тыыл ветерана

1956 сыллаахха Майыардаагы медпуун сэбиэдиссэйинэн эмиэ училищени сана бүтэрбит Елизавета Михайловна Слепцова анаммыта. Оройуон үрдүнэн күргүөмүнэн ытыгылар сыстыганнаах ыарыылары утары охсуһуу, ырааһырдыы үлэлэрэ Кэбэргэнэбэ эмиэ тэтимнээхтик барбыттара. Онуоха эдэр биэлсэр сүрүн оруолу сүгэрэ.

Кыһамныылаах эмчит

Эдэр эмчит бэйэтин кыһамныылаах үлэтинэн дьоннору кутталлаах, ыарахан ыарыылартан өрүйэрин таһынан, нэһилиэннэ олоҕо санитарнай өттүнэн тупсарын туһугар сыралаахтык үлэлээтэ. Ол тумугэр билигин колхоз киин бөһүөлөгэр Кэбэргэнэбэ нэдиэлэ аайы иккилии күннэ баанньык үлэлиир буолла. Уборнайдар, помойнай дьаамалар хас ыал аайы үөскэтилиннилэр. Елизавета Михайловна үлэтин колхоз киин бөһүөлөгэр эрэ буолбакка, учааскаларга кытта сылдьан ыытар. Кыһамныылаах эмчит бэйэтин харыстаммат үлэтинэн колхозтаахтар дириг тапталларын уонна ытыктабылларын ылла.

А.Слепцов

Хотугу кыым. — 1956. — Кулун тутар ый 2 к, — №16 (325)

Кэбэргэнэ олохтоох ыччаттарыттан бастакынан медицинскэй үөрэхтээх үлэһит Евдокия Гаврильевна Ефимова (Слепцова) буолбута. Кини 1953 сыллаахха ЯФАП-ка киирбитэ уонна 1957 сыллаахха фельдшер-акушер дипломун ылан, биһир ый Дружинага үлэлээн баран, төрөөбүт нэһилиэгэр Кириэс Майыар ФАП-н сэбиэдиссэйинэн ананан кэлбитэ. Евдокия Гаврильевна эдэр сааһын умнуллубат дьикти кэпсээнин киинэ сюжетын курдук харахтар ойуулаан көрөбүн.

.. Крест Майорга медпуунга иннибэр Юдина Р. үлэлээбит этэ. Медпуун икки кыра, биірдии орон батар хоһуттан турар: биір родильной, биір амбулатория уонна көрүдүөр. Оһохпун кыһын да ититэр этэ. Тиийдэхпинэ мас суоҕа. Ону ыалтан көрдөһөн оттубуспут. Истиэнэтин сылга иккитэ кинигэ илиһинэн, хаһыатынан, сурунаалынан, төһө кыалларынан, ойуута аһыйах өттүнэн килийдиир этибит. Муостата кырааскалаах. Түһнүгэ биір эрэ таастаах. Ону күһүн муус тоннобуна чардаат кээһэн, түһнүгүн кээмэйинэн мууһун ыраастыыгын. Онтон үчүгэйдик тоннобуна тула кээһэн, ууттан хостоон таһааран аһалан түһнүккэр мас өттүнэн

уурагын, уунан тула сыбыгыгн, очного кыһын тымныы киирбэт этэ. Сибээс да, радио да суоҕа. Дьахталлары кыраһыгн лаампанан, эбэтэр чүмэчилээх төрөтөр этибит. Эми бэйэбит онгоробут. Бороһуогу кыра анал ыйааһыгнна ыйаан дозанан араарарбыт. Стерильнэй раствордары эмиэ бэйэбит бэлэмниирбит. Ыарахан ыарыһахтарга физраствору бэйэбит онорон тымырга кутарбыт уонна питательной клизма онорор этибит. Ыарахан да түбэлтэҕэ түбэстэххинэ соботоххун, кимтэн да ыйытарын да суох. Арай көмөлөһөөччү доҕорум кинигэ этэ. Саамай үчүгэйдик, чуолкайдык акушерство кинигэтэ суруллубут этэ.

Арыт маспытын бэйэбит хайытарбыт. Ууну Индигиртэн бэйэбит баһар этибит. Биир оҕоҕо прививка онороору 30-50 биэрэстэлээх сиргэ атынан, табанан, дьыл ханнык баҕарар кэмигэр барарбыт.

1963 с. атырдыах ыйын санатыгар таба ыстаадатыгар дьахтар хаана барбыт уонна биир киһи атаҕын оһолломмут диэн атынан илдьит кэллэ. Дружинаны кытта телеграмманан сибээстэһэллэр, кыайан вертолет көппөт ардаҕа. Учаастактааҕы балыһаҕа Кэбэргэнэҕэ Лейбина Валя эрэ баар этэ. Ол иһин миигин ыппытара. Тэннэһиэм дуо, куттаннарбын да бардаҕым дии. Элбэх баҕайы инструменнары ыгырдан (барар сирбит 300 км) курулас ардаҕы аннынан айаннаатыбыт. Мин атым саастаах, айаны айаннаабыт аҕай ам, сирдьитим эмиэ эрэллээх. Хабаров Гаврил диэн сырыны-айаны сылдыбыт киһи, кыһын акка мэнэһиннэ уонна айаннаатыбыт. Ол курдук айаннаан-айаннаан сылгыһыттар баар күллэриттэн Улуу Күөлгэ киирдибит. Аттарбыт таныыларын тыаһата-тыаһата тула холоруктаан ылаллар. Сирдьитим улахан баҕайытык тугу эрэ кэпсээтэ. Ол аата аттар «дьээдьискэ» баарын биллилэр. Онтон ыалга тийэн чэйдээн баран, салгыы ыраах айаммытыгар туруннубут. Мантан саха сирэ бүтэр. Киһим тыаҕа тахсан баран саанан ытта.

Кэлэн иһэн эмиэ ыппыта, абыычайдара эбит. Тохтоон аттарбытын сынньаттыбыт. Чэйдэтибит, танаспытын кууртубут, уокка да сиэттибит. Оннук айаннаан Роман таһа диэн сиргэ тийдибит. Онно улахан да улахан көһөнө таас сытар. Ону Роман диэн күүстээх киһи аҕалан уурбут дииллэр эбит. Салгыы баран иһэн Кыыллаах диэн үрэххэ киирдибит. Үрэхпит миэтиртэн ордук халыннаах муус буолла. Уонча биэрэстэ устата, оннук ып-ыраас. Ол икки өртүнэн барыта араас сибэкки үүммүт. Көрөргө олус үчүгэй. Аны үрэх икки өртө үрдүк да үрдүк таас. Хайа үрдүгэр араас фигуралар көстөллөр, олус интэриэһинэй. Салгына ыраас да ыраас. Ити курдук үһүс сууккабытыгар сарсыарда күн саҕа тахсан эрдэҕинэ, арай үрдүк мыраантан эһэ сүүрэн түһэн иһэр. Чугаһаан кэлбитэ бостуук Константин Никулин эбит. Ол кэпсээтэ, халлаан астыбытын кэннэ дьахтары вертолет кэлэн ылан барбыта диэн. Мин олус үөрдүм. Суолум устата тугу онгоробун, хайдах гынан тыыннаах хаалларабын диэн толкуйга баттатан истэҕүм дии. Бастакы «Аранас» ыстаадаҕа тийбиппит, атаҕа ыалдьар Никулин онно баар эбит. Охтон тобугун үлтү түспүтүн бэрэбээскилээн, чэйдээн баран утуйдум. Ол курдук суукка кэринэ утуйбут эбиппин. Манна икки күн сынньанан баран, иккис ыстаадабытыгар айаннаатыбыт. Аны хайаны кычымнаан бардыбыт. Аллара көрдөххө, үрэх ыраах аллара сытар. Ат сыһа үктэннэҕинэ аллара төкүнүйэн мүһүүһү. Киһи төбөтө эргийэр. Ол ыстаадаҕа тийэн, дьону көрөн, эмтээн, уопсайа уон хоммутум. Салгына үчүгэйэ, уута ырааһа, айылҕата кэрэтэ курорт курдук эбит этэ. Уучаҕы миинэн көрүөхпүн олус баҕарар эдим. Онуоха Пелагея уучаҕын биэрбиттэрин аттыы мииммиппэр, төкүнүйэ сылдьан күлбүттэрэ. Кинилэр биир атахтарын таба үрдүгэр уураллар, анаар илиилэригэр тайахтаахтар, онон тирэнэн таба үрдүгэр ыстанан кэбиһэллэр эбит. Хайаҕа тахсардааҕар туһэр куһаҕан эбит этэ. Таһаһыттар табаларын кытта хайаҕа бииргэ сылдыбаллар, сүүрэллэр, атахтара тобуктарынан пружиналаах курдук олус чэпчэкитик тутталлар-хапталлар. Онтон төттөрү айанныырбар сирдьитим Хабаров Иван буолла. Биирдэ, хаппыт таас үрүйэни туораары, аттан туһэн, сиэтэн туораан эрэр эбит. Мин эмиэ туһэн сиэтэн туоруохтаахпын. Ол иннинэ кинини кыайан сиппэккэбин аппытын атастаспыппыт. Мин эдэр, сытыы-хотуу аты ылбытым. Арай биирдэ өйдөөтөхпүнэ анаар атаһыттан инэхэттэн эрэ иннэн төбөбүнэн таннары соһулан иһэр эбиппин. Хайдах тэһииммин ытан ыныыртан тутуспака түспүспүн олох өйдөөбөспүн. Сэриигэ өлбүт дьон атахтарыттан инэхэттэн иннэн соһулан иһэллэрэ киинэҕэ көстөрүн курдук соһулан иһэр эбиппин. Бу күн бүгүгнэ диэри ат түспүт соһуйан мээгэ ыстамматаҕын өйдөөбөспүн. Эмискэ кэлэн түспүт буоллаһына соһуйуохтаах буоллаҕа оччоҕо тааска төбөм үлтү кырбаныахтаах, эбэтэр маска охсуллан, саайылан, тырыта-хайыта тытыллыахтаах эбитим буолуо. Сирдьитим тохтоон, эргийэ хайыһан, соһулан иһэрбин көрөн дөһөн баран турбут. Эрэһиинэ «боруонньалаахпын» өрө тардан кэппитим, баран иһэн «айуу» диэтим. Онтон сытан хааллым. Турбутум тугум да улаханлык ыалдыбатах. Үөрэн өлө сыстыбыт. Дьиктитэ, хайдах

буолбуппун олох өйдөөбөппүн. Акка оҕо эрдэхпиттэн үөрүүэхпин, ыңгырдыбын да, көлүйэбин да. Ити түгэнтэн ыла киһи мээңэ оһолломмот эбит диэн санааҕа кэлбитим.

Онтон салгыы айаннаан иһэн, аны атым маска атылла сыста. Уһун айанна ат холунун ыга тардыллар. Уһун баҕайы үүнэн турар хаппыт мас атым холунун иһинэн киирэн хаалла. Атым хо- рус гынан тохтуу түстэ. Бу сырыыга, хата, аппыт маска атыллыбатаҕын көрөн үөрдүбүт. Үнкүр диэн таас үрэххэ кэлбиһпит угуттаан аҕай турар эбит. Тэннэһиэхпит дуо, туоруурга тийдибит. Ат тобугун өрө охсор буоллаҕына, сүүрүк аты охторон илдьэ барыан, эбэтэр улахан баҕайы көһөнө таастары төкүнүтэн аҕалан, аты охторон илдьэ барыан сөп. Нэһиилэ кылы-мүччү этэннэ туораан кэлбиһпит. Уйбаан кэлин да ахта-ахта дьулайар этэ. Итинтэн да атын араас мүччүргэннээх түгэн, ыарахан да түбэлтэ элбэх этэ. Алта сый үлэлээбитим, отуттан тахса оҕолоох этим. Икки оҕонньор рак ыарыыттан, биир киһи сүһүрүүттэн өлбүттэрэ.

Е.Г. Ефимова, үлэ, тыыл ветерана

Ити курдук бастагы көлүөнэ эмчиттэр Кэбэргэнэ бөһүөлэгэ тэриллэр, эмтиир-чэбдигирдэр үлэ оннун-сүннүүн сана булар кэмигэр бэйэлэрин эдэр эрчимнэрин, кыһамньыларын ууран, сорох түгэннэргэ олохторун да толук уура сыһан, күчүмэбэй күннэри этэннэ туораан бэриниилээхтик үлэлээбиттэрэ. Манна даҕатан, бэрт кыратык медицинаттан халыйан, сана бөһүөлөк тугулууугун, онно сыраласпыт үтүө-мааны дьону билсэн аһар тоҕоостоох курдук.

Оройуон кииниттэн, Индигири өрө өксөйөн, 130 километры уһуннаххына, сана бэрэбинэлэртэн ыпсарыллан оноһуллубут истиэнэлэрдээх бөлөх дьиэлэрдээх эмпэрэ биэрэк анныгар тохтуугун. Бу Молотов аатынан колхоз киинэ - Кэбэргэнэ. Өссө 1951 сыллаахха бу бөлөх дьиэлэр оннуларыгар кураанах, халыт тайҕа тыа суугунуура, иһиллээбит курдук чункунуур чуумпу көстүбэт кынатын тиирэн, сабардаан турара. Оччолорго бу кураанах биэрэккэ коммунист Афанасий Николаевич Рязанской биригэдьиридээх тутуу үлэһиттэрин саналара, көрдөөх күлсүүлэрэ аан бастаан иһиллибитэ, дьиикэй талаҕы үллүммүт хара буорга сана колхознай бөһүөлөк акылаата түспүтэ. Билигин Кэбэргэнэ улахан бөһүөлөк. Манна сүүрбэттэн тахса дьиэ, ол иһигэр кулууп, колхоз уонна нэһилиэк Советтарын кэнсэлээрийэлэрин, медпункт курдук улахан тутуулар бааллар. Кинилэртэн икки дьиэ 1952 сыллаахха, биэс дьиэ 1953 сыллаахха уонна уон биир дьиэ 1954 с. тутуллубуттара. Сана, сырдык, кэрэ оноһуулаах дьиэлэргэ колхозтаахтар олоролор. Бу колхоз ветеринара Дмитрий Гаврильевич Слепцов дьиэтэ. Дьиэ икки киэн хосторугар, куухунатыгар киэн түннүктэринэн сырдык дэлэгэйдик кутуулар. Кырааскаламмыт муоста, истиэнэ олоччу күлбүт-үөрбүт курдук күлүмүрдэһэллэр. Быйыл маннык дьиэлэргэ колхозтаахтар Василий уонна Николай Постниковтар киириэхтэрэ. Быйыл барыта уон сана дьиэ тутуулан муһаҕа киириэбэ. Кинилэртэн киһи болҕомтотун ордук начаалынай оскуола дьиэтэ тардар. Бу дьиэ капитальной истиэнэлэринэн быһаммыт үс хостоох. Ити хосторго сотору бөһүөлөк ыччаттара үөрэнэ киириэхтэрэ, манна дирин, чин билиилэри инэриниэхтэрэ. Кинилэр бу хосторго төһөлөөх үөрүүнү, төһөлөөх дьолу көрсүөхтэрэй?! Ити хостор истиэнэлэрин таб. Бабиченко биригэдьиридээх тутуу үлэһиттэрэ итии тапталларын инэрэн үүннэрэллэр. Оскуола дьиэтин коридоругар саала баар. Бу саалаҕа үөрэнээччилэр физкультура занятиеларыгар үөрэниэхтэрэ, мун-һахтар, итиэннэ биэчэрдэр атаарыллыахтара.

Кэбэргэнэ бөһүөлөгэ саналыы олоҕунан олоһор. Манна кулуупка киһэ аайы киинэ картиналар, биэчэрдэр, дакылааттар, лекциялар буолаллар. Кулууп иһинээҕи библиотекаттан колхозтаахтар кинигэлэри, сурунааллары ааҕаллар. Бүгүн кулуупка Абый оройуонун народной судьуйата М.Д. Попов бэйэтин быыбардааччыларын иннилэригэр отчуоттуур, бөһүөлөк олохтоохторо бэйэлэрэ быыбардаабыт, итэҕэйбит киһилэрин үлэтии дьүүллэһэллэр. Киһэлик сана бөһүөлөк күһүүнүаны харан сана дьиэлэр сырдык түннүктэрин уотунан силэйэ, сандаара, угуйа турар.

И. Окоемов

Хотугу Кыым. — 1955. Алтынньы ый 8 к. — №77 (288)

Кырдык даҕаны, ити кэмнэ Кэбэргэнэбэ, оройуонна, бүтүн сэбиэскэй дойду үрдүнэн өрө көтөҕүллүү тыына баара. Олох тупса быһыытыыбыта, үүнэр-сайдар кыах үөскээбитэ. Бөһүөлөк улаатан истэбин аайы, тэрилтэтэ кэнээн испитэ. Ол курдук 1957 с. учаастактааҕы балыыһа аһыллан,

бастагы бырааһынан Соломатов Юрий Михайлович, биэлсэринэн Александра Константиновна Чиркова үлэлээбитгэрэ.

... Майыар нэһилиэгэр врачественнай учаастак уонна фельдшерскэй-акушерскэй пуун үлэлииллэр. Нэһилиэккэ доруобуйа харыстабылын манньк тэрилтэлэрэ үлэлиир буолуохтарыттан ыла ыарыһахтарга улахан көмө оһуһулар буолла. Врач Соломатов Ю.М. ыарыһахтарга эйбэстик сыһыаннаһарын, кыһанан эмтиирин иһин колхозтаахтар киниэхэ махтанан кэпсииллэрэ элбэх. Кырдьыга даманы ыараханлык да ыалдыбыт дьоннору вруфуйбутэ альтах тубэлтэ буолбатах. Майыардааһы ФП сэбиэдиссэйэ Слепцова Е.Г. үчүгэйдик үлэлиир. Санитарнай комиссия бириэмэттигэр ыал ахсын сылдыар. Манна санитарнай тэтэрээттэр олохтоннулар. Ыал аайы сыыс кутар дьаама, уборнай баар буолла.

А. Слепцов

Хотугу кыым. — 1958 - Муусустар ый 11 к. — №29 (530)

1959 сыллаахха Иркутскайдааһы медицинскэй институту сана бүтэрбит оҕо бырааһа, Галина Петровна Туласынова, бэйэтэ тылланан туран, Кэбэргэнэ балыһаһатыгар үлэлии кэлбитэ.

...Я вышла на работу в качестве педиатра 17 августа 1959 года по начальством и.о. главного врача ГГ Коваленко. Мне посчастливилось работать под руководством врача-хирурга Бортновского, который требовал полной отдачи больным, уважал и любил своих пациентов, дело службы считал священным долгом.

В конце 1959 года я попросилась направить меня в участковую больницу, чтобы попробовать свои силы в самостоятельной жизни и была направлена в 5-коечную больницу с. Кэбэргэнэ, с окладом 870 руб. (87 руб). В больнице штат медработников был: врач, фельдшер, акушерка, патронажная медсестра, 1 палатная медсестра, завхоза не было, вот где я научилась считать и делить нормы больных, учитывать мягкий, твердый инвентарь, проводить ремонт, выбивать деньги и т. д., это была большая трудовая школа. А во врачебной деятельности была всем: хирургом, акушер-гинекологом, терапевтом, педиатром, медсестрой, иногда и санитаркой. Несмотря на эти трудности, я вспоминаю эти годы с большой теплотой и благодарностью моим первым помощникам и советчикам, медсестрам-самоучкам: Тонулбаевой А.Р., Слепцовой А.Г..

Г.П. Садовникова, заслуженный врач ЯАССР

Ити курдук Галина Петровна, эмчит да, салайааччы да быһыытынан ситэн-хотон тахсарыгар Кэбэргэнэ сирэ-уота ураты суолталаах буолбута.

1961 сыллаахха кылаабынай бырааһынан Лидия Николаевна Корнилова (РСФСР доруобуйаҕа харыстабылын туйгуна) ананан кэлбитэ. Онтон сана оскуоланы бүтэрбит Анна Николаевна Никулина самоучка сиэстэрэнэн үлэлии кирибитэ. «Очолорго бырааспын кытта ыбылы ыла сылдыар сип-синньигэс бүрүүкэни кэтэр этибит. Ону дьон «стилягалар» дииллэрэ. Лидия Николаевнабытын биир легчик сөбүлээн кэбиһэн, саас балыһаһыт үрдүнэн «Ан-2» сөмөлүөт хаста эмэ эргийэ көшпүтүн өйдүүбун. Ити сыл оҕолор төбөлөрө бааһыран моһуогурбуттара. Ону кыпчыйан олорон баастарын эмтиир этим, инньэ гынан «Щипай Нюта» диэн ааттаабыттара», — күлэ-күлэ кэпсиир Анна Николаевна. — Бырааһым табанан ыңгырыыга барбын кэмигэр, 1961 сыллаахха аан бастаан бэйэм тутан-хабан оҕо төрөтөн сүрэхтэммишин хаһан даһаны умнубаппын. 1962-1966 сс. медучилищеца үөрэммитим, итиэннэ биир сыл Верхоянскайга Барылас диэн учаастакка үлэлээбитим. Онтон 2008 сыллаахха бочуоттаах сынньаланна тахсыахпар диэри Кэбэргэнэттэн харыс сири халбарыйбакка акушерканан үлэлээбитим. Ол уһун сыллар усталаах-туораларыгар хас эмэ көлүөнэ оҕо миэхэ күн сирин көрдөҕө. Дьахтар өлүүтэ тахсыбатаҕа. 1960-70-с сылларга нэһилиэккэ сылга 25, кыччаабыта 15 оҕо төрүүрө. 1990-с сылларга олох укулаата уларыһан уонна контрацепция сайдан оҕо төрөөһүнэ лаппа түспүтэ. 1989 сылтан дьахтар барыта оройуон киинигэр оҕолонор буолбута. Арай суол быстарар кэмигэр, эбэтпэр тойутаабыттар олохтоох балыһаҕа хаалалара. Биһиэхэ сэтгэлии сыл буола-буола игирэлэр төрүүллэр. Ийэлэртэн саамай эдэрдэрэ уон алта саастааҕа. 45 саастаах дьахтар игирэ оҕолору төрөппүт түбэлтэтэ эмиэ баара». Анна Николаевна энкилэ суох таһаарыылаах үлэтин үрдүктүк сыаналаан 2006 сыллаахха РФ доруобуйаҕа харыстабылын уонна социальной сайдыыга министерствотын бочуотунай грамотатын үөрүүлээх быһыыга-майгыга тугтарбыттара. Саас төһө да ылан истэр, билигин даһаны кэрэ сэбэрэтин, сэргэх көрүнүн ыһыктыбат үтүө-мааны киһи Анна Николаевна Никулина сылаас мичээригэр

угугтанан, кини уурбут-тушпут курдук оноһуулаах тупсабай дьэтигэр, кизгэтиитэ суох сэмэй кэпсээнин истэн олордор-олоруох курдуккун. Ол эрэри, биһиги өссө икки ытык ветеранна таарыйан ааһыахтаахпыт. Онон «Фазенда» дьэн дьикти аат- түөлбэттэн бөһүөлөк киинигэр тиэтэйэ-саарайа хаамабыт. Соһуйуом уонна үөрүөм иһин, кинилэр иккиэн Үрүн Хайа орто оскуолатыгар бииргэ үөрэммит уолатгарым Гриша Хабаров уонна Ганя Черемкин күн күбэй ийлэрэ эбиттэр.

Мария Николаевна Николаева бастакы көлүөнэ эмчиттэриттэн биирдэстэрэ. Бэйэтэ Ханалас улуухун II Дьөппөн нэһилиэгиттэн төрүттээх. 2 с. Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрэн, зоотехник идэлээх Абый улуухугар ананан, бастаан Дружинаба, онтон 1954 сылтан Кэбэргэнэбэ зооветучасток сэбиэдиссэйинэн ананан үлэлээбитэ. Манна ыал буолан, иккис оҕотун кэтэхэр кэмигэр, фермалары, ыстаада- кэрийэрин ыарырбатан нэһилиэк сэбиэтигэр атын үлэбэ көһөрөлүгэр көрдөспүтэ. Ити курдук 1958 сыл ыам ыйын 1 күнүттэн быраас Соломатов Ю.М. көнүллээн, балыыһаба патронажнай сиэстэрэнэн ананан кэлбитэ. Мария Николаевна уһун сылларга стационарга сиэстэрэнэн үлээн, 1994 сыллаахха бочуоттаах сынньаланна тахсыбыта. *«Учаастактаабы балыыһа бастаан эргэ хонтуора дьэтигэр тэриллибитэ, кэлин салбааһын тутуллубута. Бастакы сылларбар Ю.В. Соломатовтыын, А.К. Чирковалыын, Г.П. Садовниковалыын, Л.Н. Корниловалыын үлэлээн элбэххэ үөрэммитим. Нуучча ыччаттара Т.Н. Плотникова, В.Я. Лейбина, Г. Цветаев өстүү сыл үлэлээбиттэрэ. Оччолорго дьахтар барыта биһиэхэ төрүүрэ, шприц сууйуута, оһоһо оргутуу, дьэтигэр кэрийи элбэх сыраны ылар. 1964, 1967 сылларга куор, краснуха, гепатит эпидемиялара туран оҕо барыта кэриэтэ ыалдьыбыта. Үлэ уонна тыыл ветерана буолбутум, Ленин 100 сылыгар мэтээл биэрбиттэрэ. Уонна тугу элбэҕи кэпсиэмий, саас да ыраатта, умнан-тэннэн да кэбистим. Бүгүн оҕом төрөөбүт күнэ хата сэргэх буолла»,* — дьэн бэрт кэмчи кэпсээннээх буолла, аҕыс уон сэттис хаарын санныгар түһэрбит, үлэ бөһөтүн үлэлээбит, Кэбэргэнэ олохтоохторугар күннэ тэннээх күндү киһи Мария Николаевна...

Христина Николаевна Черемкина уон икки сааһыгар Дружинаба үөрэнэ барбыта. Ол эрэри төрдүс кылаасан оҕо көрө олорон хаалан, үөрэхтэн матан, уон түөрдүттэн ферма үлэтигэр эриллибитэ. Онтон 1960 гыллаахха, эмчит буолар дьылбата тардан, Кэбэргэнэ балыыһатыгар санитарканан үлэли киирбитэ. Салгыы 1964 сыллаахха Дружинаба ытыллыбыт сиэстэрэлэр куурустарын ситиһиилээхтик бүтэрэн, уһун сыллаах энкилэ суох үлэтин түбүктээх да, үөрүүлээх да күннэрэ сағаламмыттара. Сиэстэрэ эбээһинэһин, балыыһа олоһун-дьаһаһын туһунан Христина Николаевна бу курдук кэпсиир: *«Оччолорго аллергия суоһун сөҕөбүн. Улаханник тымныйбыт, грипптэбит оһолорго кыраадыс түһэрэр укуолу, пенициллини биэрэрбит, биирдэ да «реакциялаабатахтара». Аны хартыыһа ууран баран, бириэмэтин кэтэхэн оһону ыга кууһан олоробун. Улахан дьонно баанканы туттарбыт. Сүрүннээн Мария Николаевналыын сиэстэрэ буолан үлэлээбиһит. Шприци сууй да сууй, оргут да оргут буоларбыт. Новокаины бэйэбит онорор этибит. Үрэхтэн көмүрүө хаары санитарка биэдэрэбэ хаалаан ағалан, маарыланан бүрүйэн оргутар. Ол ууну иккис иһиккэ кутан оргутан баран маарылланан сиидэлээн бытыылкаба үллэрэн 0,5 %, 2 % новокаин растворун онорорбут. Ол курдук хас аайы оргутарбыт. Балыыһаба үлэлээн баран, дьэтигэр кэрийэ сылдыаи ыалдьыбыт оһолору пенициллининэн укуоллуубут. Онтон хонуккар дьэтигэр дьэ кэлэн оһоһун эмтэрэбин. Бэйэн «балаһыанньаалаах» сылдьан үлэлииргэ наһаа ыарахан этэ. Дьахтар төрүүрүгэр тэбэ ыгыллаһын. Барыта оһоломмутум, наар үлэлиир буолан, режимнэ үөрэтэн улаатыннарбытым. Ол да буоллар, биир да фестивалы көтүппэт, сыанаттан түспэт үнкүүһүт этим.*

Санитаркалар олус түбүктээх этилэр. Бэйэлэрэ мас хайытан түөрт тимир оһоһу оттолоро, ол үрдүнэн тымныы этэ. 1970 сыллаахха балыыһабытын сылытаары муостатын барытын көтүрэн бэйэбит күүспүтүнэн өрөмүөннээбиһит. Кумабы, буору куулга сүгэн таспыһыт. Олохтоохторгон көмө көрдөөммүт, мас сыыһын ағалан куппуттара. Ону барытын тэннээн баран үрдүнэн эргэ суорғаннары, покрывалолары тэлгэпиһит. Дьон да элбэх таһаһы ағалбыттара. Ити кэнниттэн сылдьыһыт.

Прачкабыт Елена Петровна Никулина таһаһы үп-үрүн гына сууйар буолара. Таһырдыаттан киирэр дьону этэрбэстэрин уһултаран, халааттаах киллэрэллэрэ.

Биһиги, бэйэбит эмтиир үлэбит таһынан, сайынны өттүгэр сир бизэрбиттэрин оттуур этибит. Балыһаҥа Мария Николаевнаны хаалларан баран, бары күргүөмүнэн оттуу барарбыт. Бу олорон санаатахпына балыһаҥа миэхэ көмүс курдук күндү. Билигин да хас бырааһыннык аайы ыңыра тураллар, умнубаттар. Үлэһиттэр оччоттон баччаҥа диэри бэй-бэйэлэрин өйөһөн, көмөлөһөн сылдьаллара наһаа үчүгэй».

Христина Николаевна олоһун сырдык ис хоһооно буолбут тапталлаах идэтин утумнаабыт киһилээх, туйах хатарааччылаах. Кыһа Ульяна Николаевна Черемкина Медицина Национальной киинин консультативнай отделын биир тарбахха баттанар сiestэртэ буолбута быданнаата. Бу үөһэ ахтыллыбыт үс Айыыбыкка тэннээх саха дьахталлара төһөлөөх киһиэхэ абыраллаах аанһал буолбуттары дьылларын-уоттары, оһолорун-урууларын умнан туран көмүс көлөһүннэрин тохпугтары, күн-дьыл ааһан истэбин аайы биир дойдулаахтара өссө да сыаналыахтара, кинилэргэ махтанахтара турдаҥа. Этэннэ, чэгиэн сылдыдьа, уһун үйэлэнин, Күн Аанһаллар барахсаттар...

1962 сылтан өр кэмнэ балыһаҥаны биэлсэрдэр салайан олоһу туттара. Үлэһит тийбэт кэмигэр, биэлсэрдэр Дружинаттан ыйынан солбуйсан командировкаҥа кэлэн бараллара. Анна Егоровна Хоброва 1964-2010 сс. улуус доруобуйатын харыстабылыгар ситиһиилээхтик үлэлээбит веран СР доруобуйаҥа харыстабылын туйгуна, алта уонус сыллар иккис анаардарыгар үлэлээбитэ.

... Кэбэргэнэ ол да саҥана улахан бөһүөлэк этэ. Элбэх нэһилиэнньэлээбэ. Балыһа тимир оһоһунан оттуллара, итии, киэн этэ. Маһы тракторынан тийэн аҕалан: «Сэбиэдиһсэй, тахсан тут», — диһллэр. Биһиги сатаан ааһаппыт, куубун бэйэлэрэ этэллэр. Ону сороһор аһары этэннэр, хайыттааха аҕыйах буолара.

Оһолор ыарыйдаһтарына наар пенициллини, стрептомицины чааһын булгуччу тутуһан онороһун, онон наар ыалга сүүрэн тахсаһын. Биһрдэ Уллууннаах диэн учаастакка киһи ыарыйда диэбиттэригэр баран, хаайтаран хаалан, ыарыйаһпын эмтии-эмтии олордум. Киһим наар тыһыным хаайтарар диһр, өрүтэ тыһыммаһтыр, арыт сөтөллөр. Иһиллээтэһпинэ тыһата хап-хачыгырас. Тыһата тыһныйбыт диэн эмтии сырыттым. Онтон тыһата туох да иһиллибэт буолбутугар «экссудативной плеврит» быһыһлаах дуу санаатым. Иһигэр уу үөскээтэбэ, ону кыайан оборторбоһпун диэн санрейс көрдөкөн сурук суруйан биһр киһини илдьиккэ ыһттым.

Дьэ, аны самолет туһэр площадкатын онороору субуотунньуктаан ыраастаатыбыт, тулатыгар кыһыл былаах онорон астыбыт. Самолет урут түһэ сылдыһыт сиригэр баар эриэн былаахха ким да кыһаллыбата. Онтон дьэ үс күн буолан баран «Як» самолет көтөн кэллэ. Кэлэн урукку площадкаҥа түспүт, биһиги онорбут сирбитигэр түспэтэх. Летчик тахсан миһгин дэлби мөхтө, маннык площадкаҥа санрейс сакаастыһын дуо, авария оноророору диэтэ. Ону мин бэйэбит үчүгэй площадкаҥа түһөһхүтүн диһтим.

Дружинаттан кэлсбит Забелов быраас иһиллээтэ. «Пневмониялаабыт, сөпкө эмпиһр эбиккин, - диэн баран көтөн хаалла. Мин абаланан, ырыаһаһы ыл дуу сатаабыһпын истибэтэ. Дьэ, онон муус тонмутун кэннэ табалаах сыарһанан Кэбэргэнэ балыһаһатыгар кэллибит. Киһибин 2-3 хоһон баран Дружинина ыһттым. Онно нэдиэлэ эмтээн баран куоракка ыһпыттар. Уонча хоһон баран, диагноһын рак диэн быһаарбыттар. Миэхэ пневмонияҥа санрейсы сыһа ыһырбыккын, онон бэйэн хамнаскыттан тутан иһиһпит диэн сурук ыһпыттар этэ. Онтон диагноһа чуолкайданан төлөөбөккүн диэн үөрдүбүттээһтэр. Оччолорго 60 солк. хамнастаах этибит биһиги.

*А.Е. Хоброва, үлэ,
доруобуйа харыстабылын ветерана*

Анна Егоровна ахтыгтын киниэхэ тиксибит үгүстэн биир үөрүүлээхүүтүүөрүү туһунан сырдык кэпсээн ситэрэн биэрэр. Кириэс Майыартан төрүттээх, Абый биир айар куттаах, сүдү талааннаах киһитэ Прокопий Егорович Слепцов эмчиттэргэ махталын оройуон хаһыатын нөнүө тиэрдибит.

Биһиги кыракый оҕобут Христофор быйыл сайын иһинэн ыараханнык ыалдьан итэҕэлэ суох буолбута. Маннааҕы врачевой учаастак үлэһиттэрэ, билигин врач суоһунан, суһаллык оройуон киининээҕи балыыһаҕа ытарга быһаарбыттара. Ол кэмнэ биһиэхэ самолет сылдыһыбат этэ. Ол курдук самолет сайын олох да сылдыһыбат, уунан моторканы айанныырга олус ырааҕа. Онон оҕобутун фельдшер Анна Егоровна Слепцова, медсестра Мария Николаева, акушерка Галина Атласова ийэли истинник кыһаллан эмтээбиттэрэ, көрбүттэрэ-харайбыттара. Ол түмүгэр оҕобут арыый өрүттэн, оройуон киинигэр эмтэнэр кыахтаммыта. Оройуон врачтара Галина Туласынова, Евдокия Кайгасова оҕобутун чэгиэн-чэбдик буолар гына эмтээн үтүүрдүбүттэрэ.

Мотрена уонна Прокопий Слепцовтар

Хотугуккыым. -1966. -Алтынньы ый 12 к. - №82 (1089)

Сэбиэскэй Сойуус собуруу уобаластарыттан ананан кэлбит эдэркээн нуучча кыргыттарыттан хоту дойду кийииттэрэ буолбуттар аһыйаҕа суохтар. Галина Васильевна Прохоренко (Атласова) 1960 сылтан саҕалаан Майыарга, Билиигэ, Үрүнгэйгэ уһун сылларга ФАП сэбиэдиссэйинэн, онтон учаастактааҕы балыыһаҕа үлэлээбитэ. Кэбэргэнэҕэ ыал буолан, оҕо-уруу тэнитэн олохсуйан хаалбыта. Билигин учаастактааҕы балыыһаҕа кини кыргыттары үлэлиллэр.

1970-с сылларга балыыһа үлэтэ-хамнаһа өссө кэнээн, үлэһитин аһаана элбээн, быраастар да сыһыа кэлитэлээн барбыттара. Коллектив биир бэлиэ кэрчик кэмин туһунан Дьокуускай куорат олохтооҕо, доруобуйа харыстабылын ветерана, СР доруобуйаҕа харыстабылын туйгуна Акулина Дмитриевна Иванова ахтыгыттан билсэбит.

... Я окончила Якутское медицинское училище в 1961 году. По направлению МЗ ЯАССР была направлена на работу в Среднеколымский район. Направили меня в самый отдаленный наслег фельдшером, там назначили заведующей Алеко-Кельской участковой больницей. В Среднеколымском районе проработала 14 лет, с 1961 года по август 1975 года. В 1975 году переехала по семейным обстоятельствам в Абыйский район. И по распоряжению главного врача Чирковой Александры Константиновны, работала фельдшером детского кабинета в п. Дружина, затем вызывным фельдшером. В связи с переездом районного центра с п. Дружины на п. Белую Гору, меня направили работать в Кэбэргинскую участковую больницу на должность фельдшера, а с 1977 года назначили заведующей больницы в п. Кебергене. В 1978 году приехала на должность заведующей участковой больницей Хайруллина Руфина Мингалеевна. После нее работали Дохунаева Антонина Алексеевна, Самсонов Василий Васильевич. Постоянными работниками были акушерка Никулина Анна Николаевна, медсестры Николаева Мария Николаевна, Черемкина Марта Егоровна, Черемкина Христина Николаевна, Стручкова Елизавета Афанасьевна и фельдшер Цветаев Геннадий Игоревич. Санитарками в больнице работали Слепцова Акулина Гаврильевна, Никулина Акулина Дмитриевна, Карамзина Мария Николаевна, Атласова Акулина Семеновна. Прачкой работала Никулина Елена Петровна, завхозом больницы была Шкулева Раиса Афанасьевна. Кочегарами работали Бурцев Салават, Слепцова Варвара Васильевна. Медицинский персонал вел лечебно-профилактическую работу, прием амбулаторных больных, лечение стационарных больных, принимали роды, вели патронаж детского населения, обслуживали круглосуточно вызова, проводили санитарно-просветительную работу, диспансеризацию больных, ездили на осмотр оленеводов по стадам. Активно участвовали в общественной жизни наслега, участвовали во всех проводимых мероприятиях, субботниках, производили шефскую помощь дояркам, летом участвовали в сенокосных компаниях. В 1986 году перевелась в Абыйскую центральную районную больницу акушеркой и в том же году отучилась на рентген-лаборанта в городе Якутске и перевелась рентген-лаборантом.

Акулина Дмитриевна салгыы оройуон киинигэр уонча рентгенлаборанынан, онтон 1995 сылтан 2003 сылга диэри Дьокуускайга реабилитационнай кииннэ, чааһынай эмтиир клиникаҕа, барыта

45 сыл устата тапталлаах идэтигэр тигинэччи үлэли сылдыбыт дьоллоох киһи. Кэбэргэнэ балыһатын кылаабынай быраастарынан утуу-субуу солбуйсан сүрүннээн эдэр специалистар кэлэн барбытгара. Ол курдук Ефимов Алексей Николаевич (1974-1976), Хайруллина Рафина Мингалиевна (1976-1982), Дохунаева Антонина Алексеевна (1982-1983), Самсонов Василий Васильевич (1982-1986), Готовцева Светлана Семеновна (1987-1988), Игнатьева Галина Семафоровна (1989-1990), Тихонова Надежда Николаевна (1990-1992), Винокурова Александра Константиновна (1996-1998), Свинобоева Антонина Петровна (200-2010) үлэлээн үтүө өйдөбүлү хаалларбытгара. Мантан кынат анньыммыт кыргызтары кылгастык билиһиннэрдэххэ, Галина Семафоровна Игнатьева, Кэбэргэнэлэр кийииттэрэ, Саха сиригэр бастакынан сэдэх идэлээх эмбриолог быраас буолбута. Надежда Николаевна Тихонова Дьокуускай куорат клиникескэй балыһатын гепатитнай отделениетын сэбиэдиссэйэ, СР доруобуйаҕа харыстабылын туйгуна, доруобуйа харыстабылын министерствотун кылаабынай гепатолог бырааһа. Александра Константиновна Винокурова медицинскэй наука кандидата, «Россия бастын бырааһа» күрэххэ Саха сирин чиеһин көмүскээн кыайылыах үрдүк аатын ситиспитэ. Кэбэргэнэлэр биир күндүтүк саныыр эмчиттэринэн, олус билиилээх, кыһамныылаах биэлсэр Николай Николаевич Жирков этэ. Эр киһи буолан, үгүстэ ыарахан сырыыларга учаастактары, ыстаадалары эргийэн кэлэрэ. Хаһан да ынырыгыга аккаастабатын, түүннэри-күннэри сүрэрин иһин, олохтоохтор таптаан «Часов Коля» диэн ааттыыллара. Хайдахтаах да кыраадыстаах оҕо, Часов кэллэҕинэ чэпчээн, «эп» гына түһэрин ийэлэр сөбүр буолаллара. Николай Николаевич улахан оһол тахсар түбэлтэтигэр, сааҕа дэннэнэн хаана бара сытар киһини, үс-түөрт чааһынан санавиация кэлиэр диэри үрүн тыһынын өрүһүйэр, хара тыһынын харыһыйар кыахтааҕа дииллэр олохтоохтор. Кини кэлин билиитин-көрүүтүн утумнаахтык ханатынан, Москваҕа анал куурустарга үөрэнэн инньэлиир, табаҕы эмтиир буолбута. Кэбэргэнэ балыһатыгар аппаратагы булан, аан бастаан физиокабинеты тэрийбитэ. Кэбэргэнэ учаастактааҕы балыһатыгар араас сылларга биэлсэрдэр Лесков Григорий, Тимофеева Анна Афанасьевна, Лебедев Николай Семенович, акушеркалар Полоникова Т.И. (1959с.), сиэстэрэлэринэн Постникова Анна Романовна (1959 с.), Черемкина Евдокия Дмитриевна (1960 с.), Никулина Маргарита Николаевна (Кемеровотааҕы медицинскэй институту бүтэрэн терапевтынан, неврологтынан үлэлээбитэ), Новикова Тамара Васильевна, Никулина Анна Васильевна, Слепцова Мария А., Черемкина Марта Егоровна, санитаркалар Лебедева Ульяна Николаевна, Никулина Акулина Дмитриевна, Никулина Евдокия Александровна, Слепцова Акулина Гаврильевна, Атласова Акулина Семеновна, Никулина Дария Афанасьевна, Корякина Мария Григорьевна, Карамзина Мария Николаевна уо.д.а. үлэлээбиттэрин дьон-сэргэ умнубат.

2010 сылтан Кириэс Майыар балыһатын олохтоох эдэр быраас Елена Николаевна Соловьева салайар. Кини «Земский доктор» программаҕа хапсан, дьиэ-уот тэринэргэ субсидия ылан, кырата биэс сыл дуогабарынан төрөөбүт дойдутуттан харыс сиргэ халбарыйбакка үлэлиэхтээх диэн олохтоохтор күлүктэригэр имнэнэллэр. Елена Николаевна идэтинэн терапевт, ол эрээри салгыы үөрэнэн педиатр сертификатын эмиэ ылар былааннаах. Булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын ситимиттэн үбүлэни ирдэбилэ кытаанах. Сертификат суох буоллаҕына, оҕону эмтээһин иһин быраас көрбүт тарибынан төлөммөт. Онон халтай үлэ буолан тахсар. Доруобуйа харыстабылын модернизациялааһын программатын чэрчитинэн, балыһаҕа интернет ситимэ холбонон, үлэ отчуота электроннай халыыбынан бара турар.

Учаастактааҕы балыһа иллээх ыал курдук, ньир-бааччы үлэли олорор. Ааспыт 2013 сыл түмүгүнэн, олохтоох нэһилиэнньэ ахсаана 483 киһи, онтон 71 оскуола үөрэнээччитэ, 42 оҕо саадын иитиллээччитэ, 7 киһи ыстаадаҕа олорор табаһыттар. Учаастактааҕы балыһаҕа бырааһы сэргэ патронажнай сиэстэрэ, биэлсэр, акушерка, 4 сиэстэрэ, 4 санитарка, повар, прачка штата көрүллэр. Мантан орто анал үөрэхтээх үс специалист тийибэт. Омос да көрүүгэ, коллектив уопуттаах, идэлэригэр бэриниилээх дьоннооҕо тута харахха быраҕыллар. Биир туллар туттаах киһинэн патронажнай сиэстэрэ Нина Лазаревна Неустроева (Афанасьева) буолар. Кини быйыл балаган ыйыгар медицинскэй ыстааһа лоп-курдук үйэ аҥаара буолла. Ол курдук Нина Лазаревна аан бастаан 1964 сыллаахха Бүлүү оройуонугар сиэстэрэнэн, лаборанынан үлэлээбитэ. 1970 с. Абый балыһатыгар акушерканан аһаммыта. 1,5 сыл буолан баран Кэбэргэнэҕэ Үрүҥэйгэ ФАП сэбиэдиссэйэ буолбута. 1973 с. дойдутугар Бүлүүгэ төннөн, акушерканан, ФАП сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. 1986 сылтан бэтгэх Кэбэргэнэҕэ патронажнай сиэстэрэнэн, акушерканан, балыһа сэбиэдиссэйинэн үлэлээтэ, доруобуйа харыстабылын ветерана, СР доруобуйаҕа харыстабылын туйгуна. Нэһилиэк, улуус общественной олорор көхтөөхтүк кыттар. Нэһилиэк сэбиэтигэр үстэ депутатынан талыллыбыта, 24 сыл устата санитарнай хамыһынайа солбуллубат бэрэссэдээтэлэ. Ветераннар түмсүүлэригэр бастын

ырыаһыт, дуобатчыт, сахалыы остуол оонньууларыгар тэннээбин булбат күрэхтэһээччи. Нина Лазаревна түөрт үчүгэйкээн оҕону улаатыннарар, үрдүк үөрэхтээх үлэһит онорбутун киэн тутта кэпсиир. Кыһа Ньургуйаана Гаврильевна Неустроева Депутатскайга олорор, акушер-гинеколог, кылаабынай быраас эмтиир чааска солбуйааччыта. Нина Лазаревна өссө да инники былаана киэн, Кэбэргэнэ балыһатын исторياتын инэн-тонон үөрэтэн, туспа кинигэ таһаарар сороктуох.

Татьяна Ильинична Шкулева, СР доруобуйаҕа харыстабылын туйгуна, үлэ ветерана биэлсэр уонна лаборант эбээһинэһин энкилэ суох толорор. Стационарга өр сылларга сиэстэрэнэн Атласова Татьяна Алексеевна, Стручкова Елизавета Афанасьевна, Слепцова Прасковья Афанасьевна, Игнатьева Мария Алексеевна үлэлии сылдьаллар. Санитаркалар Никулина Раиса Михайловна, Рязанская Марианна Карловна, Слепцова Сардана Афанасьевна, Слепцова Ираида Афанасьевна, прачка Атласова Альбина Алексеевна, асчыт Черемкина Александра Егоровна, оробуочай Слепцов В.В. тустаах эбээһинэстэрин дьоһуннаахтык толороллор.

Коллектив нэһилиэк олоҕор инники күөҥнэ сылдьар. Эмчиттэр бэйэлэрин күүстэринэн концертаан, лотерея тэрийэн, эбии үп киллэринэн микроволновой оһох, принтер ылыммыттар. Балыһаҕа сана сүүрээһинэр, үтүө үгэстэр олохтоноллор. Ол эрэри, бастатан туран, ыарыһаха кыһамнылаах, идэҕэ бэриниилээх буолууну - медицина суруллубат сокуонун оччоттон баччаҕа диэри Кэбэргэнэ бары көлүөнэ эмчиттэрэ халбаннаабакка тутуһаллар